

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/25

Peněžní prostředky vynakládané v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí na digitalizaci vybraných agend

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/25. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Stanislav Koucký.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky určené na digitalizaci vybraných agend v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí vynakládány účelně, efektivně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“),
Česká správa sociálního zabezpečení, Praha (dále také „ČSSZ“),
Úřad práce České republiky, Praha (dále také „ÚP“).

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od června 2023 do února 2024.

Kontrolováno bylo období od roku 2018 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 10. června 2024,

schválilo usnesením č. 11/VIII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Peněžní prostředky na digitalizaci v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí

ZÁKLADNÍ FAKTA

3,4 mld. Kč

Vynaložený objem peněžních prostředků MPSV a ČSSZ mezi roky 2018–2023 na provoz a rozvoj kontrolovaných informačních systémů pro agendy dávek a důchodů

10 let

Doba, po kterou se MPSV a ČSSZ neúspěšně snaží nahradit informační systémy zabezpečující agendy dávek a důchodů

60 mil. Kč

Objem peněžních prostředků vynaložených MPSV a ČSSZ se sníženou efektivností na digitalizaci kontrolovaných agend dávek a důchodů

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

U kontrolovaných agend MPSV a ČSSZ byly peněžní prostředky na digitalizaci jimi poskytovaných služeb veřejné správy (starobní důchod, vdovský a vdovecký důchod, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek a humanitární dávka) vynaloženy se sníženou efektivností.

650 mil. Kč

Maximální výše úspory, které by v provozních nákladech dosáhlo MPSV, pokud by úspěšně nahradilo informační systémy zabezpečující agendu dávek dle uzavřených smluv.

310 mil. Kč

Vynaložily MPSV a ČSSZ na neúspěšnou výměnu informačních systémů zabezpečujících agendu dávek a důchodů.

I. Shrnutí a vyhodnocení

- 1.1 NKÚ prověřil peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 3,2 mld. Kč vynaložené MPSV a ČSSZ na digitalizaci (tedy na budování, provoz a rozvoj informačních systémů podporujících výkon vybraných agend důchodů, sociálního zabezpečení, státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi) v letech 2018–2023. Z toho MPSV vynaložilo 2,5 mld. Kč, ČSSZ vynaložila 0,7 mld. Kč.
- 1.2 **Resort MPSV vynaložil na digitalizaci kontrolovaných agend peněžní prostředky v objemu 60,3 mil. Kč se sníženou efektivností (z toho MPSV 47,6 mil. Kč, ČSSZ 12,7 mil. Kč). Digitalizace nevedla k naplnění principů a cílů definovaných v *Informační koncepci České republiky*. Přestože aplikace podporující vybrané agendy MPSV a ČSSZ umožňují občanům komunikovat elektronicky, občané musí nadále dokládat dokumenty obsahující informace, kterými již státní správa disponuje. Úředníci musí i nadále data z informačních systémů tisknout, případně je do nich manuálně přepisovat či kopírovat (viz odst. 4.58 a příloha č. 1).**
- 1.3 MPSV od roku 2014 vynaložilo 297 mil. Kč na vybudování nového IS v oblasti státní politiky zaměstnanosti. Tento systém nikdy nebyl uveden do provozu (viz odst. 4.9 až 4.14). ČSSZ od roku 2014 vynaložila 12,7 mil. Kč se sníženou účelností a efektivností na přípravu projektů, které měly vést k výměně IS pro zpracování důchodové agendy. Ani po deseti letech nedokázala výměnu IS zahájit (viz odst. 4.15–4.26).
- 1.4 MPSV spravuje provozně nákladné IS¹. Projekty, které měly vést ke snížení provozních nákladů z 33 mil. Kč na 3 mil. Kč měsíčně, MPSV ani po deseti letech nedokončilo. Nezajistilo tak funkčnost nově pořizovaných IS a nevedlo je do provozu. V důsledku toho uhradilo MPSV za provoz informačních systémů až o 650 mil. Kč více v porovnání s očekávanými nižšími provozními náklady nově pořizovaných IS (viz odst. 4.39–4.51).
- 1.5 ČSSZ vynaložila v období 2018–2023 na provoz a rozvoj stávajícího IS pro zpracování důchodové agendy peněžní prostředky ve výši 701,5 mil. Kč. Tento informační systém v některých oblastech neumožňuje efektivně snižovat podíl manuálních činností či zrychlit provádění agendy, vede k vysoké personální náročnosti zpracování důchodové agendy a neumožňuje efektivní digitalizaci (viz odst. 4.15–4.26).
- 1.6 Při pořizování IS v oblasti státní politiky zaměstnanosti a aplikace „Jenda“² porušovalo MPSV právní předpisy týkající se zadávání veřejných zakázek³ (viz odst. 4.27–4.37).
- 1.7 ČSSZ při provozování a rozvoji IS, který je součástí kritické infrastruktury státu, nepostupovala vždy v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti⁴ (viz odst. 4.52–4.55).

¹ „OKpráce“ a „OKnouze/OKslužby“.

² Aplikace „Jenda“ umožňuje online podání a správu žádostí o rodičovský příspěvek, přídavek na dítě a příspěvek na bydlení.

³ Do 30. 9. 2016 byl účinný zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, od 1. 10. 2016 je účinný zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁴ Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

II. Informace o kontrolované oblasti

- 2.1 Agendy v působnosti resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (dále také „resort“) se týkají velké části obyvatelstva České republiky. Více než 4,6 milionu zaměstnaných se účastní důchodového pojištění a sociálního zabezpečení, přes 700 tisíc OSVČ⁵ platí zálohy na důchodové pojištění, více než 2,3 milionu osob pobírá starobní důchody, každý měsíc je vypláceno více než 900 tisíc sociálních dávek.
- 2.2 Ústředním orgánem státní správy pro důchodové zabezpečení, sociální péči a pro další otázky mzdové a sociální politiky je MPSV⁶. O dávkách důchodového pojištění rozhoduje ČSSZ, která vede registr pojištěnců důchodového pojištění⁷. Úkoly v oblasti zaměstnanosti, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, příspěvku na péči a dalších oblastech plní ÚP⁸. MPSV, ČSSZ i ÚP jsou organizačními složkami státu, které plní úlohu správních orgánů v rámci svých agend.
- 2.3 Všechny agendy veřejné správy, jejichž výkon stát zabezpečuje pro klienty veřejné správy, jsou vedeny v „základním registru agend, orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů a některých práv a povinností“ (dále také „RPP“). Správní orgán vykonává v rámci agendy jednotlivé služby, v rámci každé služby pak vykonává jednotlivé úkony. Všechny agendy vykonávané v resortu ohlašuje do RPP Ministerstvo práce a sociálních věcí⁹.
- 2.4 V RPP je uveden seznam agend, pro jejichž výkon poskytuje služby konkrétní informační systém veřejné správy¹⁰ (dále také „ISVS“). Výkon agend v resortu MPSV podporuje pět ISVS¹¹ uvedených v RPP. Čtyři z nich spravuje MPSV, jeden spravuje ČSSZ. ÚP ze svého rozpočtu na jejich provoz a rozvoj nevynakládá žádné peněžní prostředky.
- 2.5 Na budování, provoz a rozvoj informačních a komunikačních technologií (dále také „ICT“) v resortu bylo v letech 2018–2023 vynaloženo celkem 16,5 mld. Kč, z toho MPSV vynaložilo 10 mld. Kč, ČSSZ 6,2 mld. Kč, ostatní organizace v resortu 0,3 mld. Kč. Přehled provozních a kapitálových výdajů MPSV a ČSSZ na ICT v kontrolovaném období obsahuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Provozní a kapitálové výdaje MPSV a ČSSZ na ICT v období 2018–2023

	Provozní výdaje (v mil. Kč)	Kapitálové výdaje (v mil. Kč)	Provozní výdaje z celku (v %)
MPSV	7 952	2 021	79,7
ČSSZ	4 430	1 738	71,8
Ostatní	246	90	73,3
Celkem	12 628	3 849	76,6

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny; vlastní zpracování NKÚ.

⁵ Osoby samostatně výdělečně činné.

⁶ Ustanovení § 9 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

⁷ Ustanovení § 5 zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

⁸ Ustanovení § 4 zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.

⁹ Ustanovení § 53 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

¹⁰ Příloha č. 1 k vyhlášce č. 329/2020 Sb., o seznamu položek popisu informačního systému veřejné správy a soukromoprávního systému pro využívání údajů.

¹¹ MPSV spravuje čtyři IS: *Informační systém pro pojistné a nepojistné dávky, ARSYS – Spisová služba, Informační systém Evropského sociálního fondu 2014+ (IS ESF 2014+)* a *JIS PSV – Jednotný informační systém práce a sociálních věcí*. ČSSZ spravuje jeden IS: *Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení*.

- 2.6 Zákon o právu na digitální službu stanoví, že uživatelé služeb mají právo využívat digitální služby a orgány veřejné moci mají povinnost digitální službu poskytovat¹².
- 2.7 *Informační koncepce České republiky* (dále také „IKČR“) je základním dokumentem, který dle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, stanovuje cíle České republiky v oblasti informačních systémů veřejné správy. IKČR schvaluje vláda a je závazná pro všechny státní orgány, orgány územních samosprávných celků a státní právnické osoby, s výjimkou zpravodajských služeb.¹³
- 2.8 Orgán veřejné správy je povinen¹⁴ vytvářet a vydávat vlastní informační koncepce (dále také „IK“), v nichž stanovuje své dlouhodobé cíle v oblasti řízení spravovaných ISVS a vymezuje obecné principy pořízování, architektonických změn, vytváření, správy, provozování, užívání a rozvoje svých ISVS. Na jejím základě vytváří a vydává provozní dokumentaci k jednotlivým ISVS.
- 2.9 MPSV i ČSSZ od roku 2014 v informačních koncepcích průběžně plánovaly a následně realizovaly zásadní modernizační projekty¹⁵.

III. Rozsah kontroly

- 3.1 NKÚ v kontrole prověřil hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu v oblasti digitalizace vybraných agend v resortu a rovněž to, zda byly tyto prostředky vynakládány v souladu s právními předpisy. Kontrolováno bylo období od roku 2018 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.
- 3.2 Kontrola se zaměřila na peněžní prostředky vynakládané na informační systémy (dále také „IS“) podporující výkon agend *A1029 Sociální zabezpečení*, *A1148 Pomoc v hmotné nouzi* a *A1154 Státní sociální podpora*. V agendě A1029 jsou vypláceny důchodové dávky, v agendě A1148 jsou vypláceny dávky v rámci státní politiky zaměstnanosti a v agendě A1154 jsou vypláceny nepojistné dávky.
- 3.3 Pro posouzení úrovně digitalizace vybraných agend proběhla u ČSSZ a na kontaktních pracovištích ÚP kontrola zaměřená na výkon služeb *S82 Starobní důchody*, *S84 Vdovské a vdovecké důchody* v rámci agendy A1029, *S44658 Humanitární dávka* v rámci agendy A1148, *S460 Příspěvek na bydlení* a *S482 Rodičovský příspěvek* v rámci agendy A1154. Vybrané služby pokrývají velké množství klientů, jejich obsluha je v pokročilém stadiu digitalizace, případně jde o nově zaváděné služby a žádosti nejsou často vyřizovány v zákonné lhůtě.

¹² Ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

¹³ Ustanovení § 1 a § 3 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁴ Ustanovení § 5a odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁵ MPSV mj. plánovalo nový IS ZAM (informační systém v oblasti státní politiky zaměstnanosti) a IS DAV (informační systém pro správu nepojistných dávek); ČSSZ mj. plánovala projekty NSDA (*Nový systém důchodových agend*, na jeho přípravě se vypsáním veřejné soutěže podílelo i MPSV) a EDA (*Elektronizace důchodových agend*), který na NSDA navazoval.

- 3.4 V kontrolovaném období (2018–2023) přijal v rámci vybraných služeb resort celkem 5 216 207 žádostí o dávky (viz tabulka č. 2):

Tabulka č. 2: Počet žádostí klientů podle druhu dávky (za roky 2018–2023)

Kontrolovaná osoba	Počet přijatých žádostí	Druh dávky
ČSSZ	589 711	Starobní důchod
ČSSZ	238 159	Vdovský a vdovecký důchod
ÚP	1 412 970	Příspěvek na bydlení
ÚP	667 765	Rodičovský příspěvek
ÚP	2 307 602	Humanitární dávka
Celkem	5 216 207	

Zdroj: informace zjištěné v kontrole; vlastní zpracování NKÚ.

- 3.5 Podporu výkonu služeb uvedených v bodu 3.2 poskytují dva ISVS: *Jednotný informační systém práce a sociálních věcí*, který spravuje, provozuje a užívá MPSV a pro plnění svých úkolů jej užívá ÚP, a *Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení* (dále také „IIS“), který spravuje, provozuje a užívá ČSSZ.
- 3.6 Kontrole u MPSV byly podrobeny peněžní prostředky vynaložené na vybudování nových agendových systémů IS ZAM a IS DAV¹⁶ a na projekt NSDA¹⁷. NKÚ rovněž zkontroloval peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s budováním, provozem a rozvojem klientské zóny (aplikace „Jenda“). Zároveň posoudil výdaje na dosaženou úroveň digitalizace vybraného vzorku agend, resp. služeb, a to z hlediska efektivnosti – služby *S44658 Humanitární dávka*, služby *S460 Příspěvek na bydlení* a služby *S482 Rodičovský příspěvek*. Podrobněji viz příloha č. 1.
- 3.7 U ČSSZ proběhla kontrola peněžních prostředků vynaložených v souvislosti s budováním, provozem, rozvojem a využíváním aplikačního programového vybavení podporujícího výkon služeb *S82 Starobní důchody* a *S84 Vdovské a vdovecké důchody*. Konkrétně šlo o moduly SDD, EDZ, ZDD, VDD¹⁸, systém *Mainframe*¹⁹ a rámcovou dohodu o vývoji a údržbě aplikačního programového vybavení pro oblast důchodové dávky II a III. Kontrole byly podrobeny i prostředky vynaložené na projekty NSDA a EDA²⁰.
- 3.8 Úroveň digitalizace byla prověřována z hlediska souladu s IKČR, která stanovuje, že cílem eGovernmentu je:
- **pro klienty** veřejné správy co nejjednodušším a nejefektivnějším způsobem poskytovat digitální služby, které jim usnadní jak dosažení jejich práv a nároků, tak splnění jejich povinností a závazků ve vztahu k veřejné správě;
 - **pro úředníky** veřejné správy poskytovat standardizované, efektivní, optimálně veřejnou správou sdílené elektronické služby nad referenčními/garantovanými daty při výkonu jejich zákonem dané působnosti.

¹⁶ IS ZAM měl nahradit stávající systém „OKpráce“, zajišťující výplatu dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti. IS DAV měl nahradit stávající systém „OKnouze/OKslužby“ zajišťující výplatu nepojistných sociálních dávek.

¹⁷ Projekt *Nový systém důchodových agend*.

¹⁸ ČSSZ obvykle používá pouze uvedené zkratky; plné názvy modulů jsou *Správa dávek důchodového pojištění (SDD)*, *Prezentace stavů řízení (EDZ)*, *Přehled o dobách řízení důchodových dávek (ZDD)* a *Výpočet důchodového doplatku (VDD)*.

¹⁹ *Mainframe* je označení vysoce specializovaných výpočetních serverů s unikátní architekturou.

²⁰ Projekt *Elektronizace důchodových agend*. Jde o projekt, který nahrazuje nerealizovaný projekt NSDA.

- 3.9 NKÚ při posuzování účelnosti prověřoval, zda použití peněžních prostředků při plnění stanovených úkolů zajistilo optimální míru dosažení cílů stanovených právními předpisy a strategickými dokumenty ČR i resortu.
- 3.10 Při posuzování hospodárnosti kontrola prověřovala, zda k zajištění stanovených úkolů došlo s co nejnižším vynaložením peněžních prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů.
- 3.11 Při kontrole efektivnosti NKÚ zjišťoval, zda bylo dosaženo nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem peněžních prostředků vynaložených na jejich plnění. NKÚ prověřoval dosaženou úroveň digitalizace z hlediska výkonu kontrolovaných agend, a to jak z pohledu přínosu pro klienta veřejné správy, tak z hlediska interních procesů zabezpečujících výkon dané agendy. Na základě zjištěné úrovně digitalizace vyhodnotil NKÚ efektivnost vynaložených peněžních prostředků. V případě, že zjištěná úroveň digitalizace naplňovala záměr pouze částečně, vyhodnotil NKÚ efektivnost vynaložených peněžních prostředků jako sníženou.
- 3.12 Celkový kontrolovaný objem výdajů resortu souvisejících s digitalizací vybraných agend za roky 2018–2023 činil 3,2 mld. Kč, z toho MPSV vydalo 2,5 mld. Kč a ČSSZ 0,7 mld. Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Peněžní prostředky jsou uváděny včetně daně z přidané hodnoty (dále také „DPH“), není-li uvedeno jinak.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

Resort nedokončil klíčové IT projekty

MPSV nenahradilo ani po více než sedmi letech od uzavření smlouvy systém v oblasti výplaty nepojistných dávek

- 4.1 V roce 2013 se MPSV z důvodu nutnosti zajistit výplatu nepojistných sociálních dávek rozhodlo realizovat nadlimitní veřejné zakázky na výměnu potřebných informačních systémů.
- 4.2 MPSV dne 2. 11. 2016 uzavřelo s vítězným uchazečem²¹ *Smlouvu o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí – „IS Sociální dávky“ a poskytování souvisejících služeb* (dále také „Smlouva IS DAV“). Cena za dodávky a plnění služeb dle uzavřené smlouvy byla stanovena ve výši 168 mil. Kč.
- 4.3 Zahájení poskytování služeb podpory provozu mělo dle harmonogramu ze Smlouvy IS DAV nastat 1. 7. 2018. V průběhu realizace docházelo k problémům s akceptací jednotlivých etap díla. MPSV dne 16. 11. 2017 od smlouvy odstoupilo. Do doby ukončení kontroly trval soudní spor o stanovení neplatnosti odstoupení MPSV od smlouvy.
- 4.4 Dne 12. 12. 2017 MPSV zahájilo otevřené řízení s názvem *Jednotný informační systém práce a sociálních věcí – IS SOCIÁLNÍ DÁVKY II* (opět bylo cílem získat IS pro výplatu nepojistných sociálních dávek, tzv. IS DAV II). Předpokládaná hodnota veřejné zakázky (dále také „VZ“) byla stanovena MPSV ve výši 270 mil. Kč bez DPH.

²¹ Provozovatel stávajících OKaplikací.

- 4.5 Zadavatel stanovil v čl. 6 zadávací dokumentace otevřeného řízení z 12. 12. 2017, že za nabídku obsahující mimořádně nízkou nabídkovou cenu bude považována taková cenová nabídka, která bude o více než 40 % nižší než průměrná cenová úroveň všech hodnocených nabídek.
- 4.6 Nabídku podali dva uchazeči. Nabídková cena uchazeče č. 1 byla 269 mil. Kč bez DPH. Nabídková cena uchazeče č. 2 byla 824 mil. Kč bez DPH. Nabídková cena uchazeče č. 1 byla ve výši 99,55 % předpokládané hodnoty VZ. Nabídková cena uchazeče č. 2 byla ve výši 305,18 % předpokládané hodnoty VZ. Nabídková cena uchazeče č. 1 se tak stala mimořádně nízkou.
- 4.7 Zadávací řízení nebylo do ukončení kontroly NKÚ uzavřeno. Trvalo tedy více než 6 let. Příčinou byl nevhodný způsob stanovení mimořádně nízké nabídkové ceny a také následná rozhodnutí MPSV, která Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také „ÚOHS“) po přezkumu zrušil.
- 4.8 MPSV tak pro podporu výkonu agend v době ukončení kontroly provozovalo systém „OKnouze/OKslužby“ s dodavatelem OKaplikací²².

MPSV nenahradilo ani po devíti letech od uzavření smlouvy systém v oblasti zaměstnanosti

- 4.9 V roce 2013 se MPSV z důvodu nutnosti zajistit výplatu dávek z oblasti státní politiky zaměstnanosti rozhodlo realizovat nadlimitní veřejné zakázky na výměnu potřebných informačních systémů.
- 4.10 Provoz nového informačního systému (IS ZAM) měl být zajištěn na základě *Smlouvy o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí - „IS Zaměstnanost“ a poskytování souvisejících služeb* (dále také „Smlouva IS ZAM“), uzavřené 22. 12. 2015, a to po implementaci a uvedení do ostrého provozu v termínu do 1. 1. 2017. Cena za dodávky a plnění služeb dle uzavřené smlouvy byla stanovena ve výši 129 mil. Kč.
- 4.11 Dodatkem č. 6 byl posunut termín uvedení IS ZAM do rutinního provozu na 1. 7. 2020. Jednalo se o posunutí o 1 277 dnů (tj. 3 roky a 6 měsíců). Celkově vynaložené peněžní prostředky MPSV na vybudování IS ZAM v období od 22. 12. 2015 do 9. 12. 2021²³ včetně hardwaru dosáhly výše 297 mil. Kč. Dodatkem č. 7 ze dne 23. 7. 2020 byla smlouva ukončena, protože všechny prostředky na IS ZAM dle uzavřené Smlouvy IS ZAM (a to včetně prostředků určených na provoz) byly již vyčerpány.
- 4.12 Pro dokončení realizace IS ZAM a jeho další provoz zahájilo MPSV dne 6. 5. 2021 zadávací řízení na VZ *Dokončení, realizace, provoz a další rozvoj IS ZAM*.
- 4.13 ÚOHS dne 3. 5. 2022 rozhodl, že zadavatel stanovil zadávací podmínky VZ ze dne 6. 5. 2021 v rozporu se zákonem²⁴. Jako opatření k nápravě Úřad pro ochranu hospodářské soutěže podle § 263 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále také „ZZVZ“), zrušil zadávací řízení na VZ *Dokončení, realizace, provoz a další rozvoj IS ZAM*.

²² OKaplikace je společně označení pro systémy „OKnouze/OKslužby“ a „OKpráce“. MPSV prostřednictvím dodavatele tyto systémy používá od roku 1993. Jsou součástí JIS PSV.

²³ Ukončení fakturace mezi MPSV a dodavatelem IS ZAM za odvedené práce. Šlo o fakturaci za milník T4.8 – *Akceptace Implementace a Dokumentace v kompletním rozsahu projektu včetně víceprací dle Dodatku č. 7 včetně všech integrací na další systémy*.

²⁴ Ustanovení § 36 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

4.14 Ačkoli MPSV vynaložilo na vybudování IS ZAM peněžní prostředky v celkové výši 297 mil. Kč, systém nebyl dokončen a uveden do rutinního provozu.

ČSSZ od roku 2014 do ukončení kontroly NKÚ nerealizovala výměnu informačního systému podporujícího výplatu důchodů

4.15 ČSSZ zahájila v roce 2014 přípravné práce na projektu NSDA. Cílem byla modernizace podpory agend v oblasti důchodových dávek, zabezpečení efektivní podpory rozhodování o důchodových dávkách a jejich výplatách, zkrácení doby řízení, zajištění spolehlivé funkčnosti podpory důchodových agend využitím možností moderních ICT a lepší uspokojení potřeb klientů i úředníků.

4.16 Vstupní analýza projektu v roce 2014 uváděla, že stávající aplikace vedou k závislosti na konkrétním hardwaru, softwaru a jejich výrobcích, že v případě odchodu kmenových zaměstnanců vzniká riziko ztráty know-how potřebného pro správu aplikací v jazyce COBOL²⁵, že stávající systém nezapadá do koncepce rozvoje informačních systémů resortu a není provázán s okolními systémy a že správa fragmentovaného a rozsáhlého aplikačního portfolia je stále komplikovanější a nákladnější, přičemž aplikačně není pokryto zpracování nestandardních případů.

4.17 V roce 2016 převzalo gesci u tohoto projektu MPSV. V zadávacím řízení na NSDA, které zahájilo MPSV dne 18. 10. 2017, nepodal nabídku žádný dodavatel. V dubnu 2018 MPSV rozhodlo o zrušení zadávacího řízení. NSDA tak nebyl vytvořen. Následně byl projekt NSDA navrácen do gesce ČSSZ a ukončen. Na dokumenty vytvořené při přípravě tohoto projektu externím dodavatelem vynaložila ČSSZ částku 5,5 mil. Kč. Tyto dokumenty Česká správa sociálního zabezpečení pro realizaci projektu NSDA nevyužila, částečně je ale využila pro navazující projekt EDA (viz odst. 4.19–4.21). Prostředky vynaložené na tyto dokumenty hodnotí NKÚ jako vynaložené se sníženou účelností a sníženou efektivností.

4.18 ČSSZ uvedla ve své informační koncepci z ledna 2018, že současná podpora oblasti rozhodování o důchodových dávkách vyžaduje zásadní modernizaci a výraznou inovaci stávajícího řešení, neboť bez ní současný systém podpory důchodových agend neumožní naplňování poslání a vize rozvoje ČSSZ jako efektivně fungujícího orgánu veřejné moci. Inovace je mj. nástrojem pro odstranění rizika provozního kolapsu. Dlouhodobé utlumování modernizace aplikačního programového vybavení z důvodu plánované migrace způsobilo jeho zastarání a zakonzervování procesů; stav subsystému důchodových dávek je nutné změnit.

4.19 V roce 2019 ČSSZ s využitím výstupů ukončeného projektu NSDA zahájila program EDA. Smlouvu na vyhotovení základního dokumentu programu EDA a studie proveditelnosti uzavřela ČSSZ dne 14. 9. 2020. Hlavním cílem EDA bylo vybudovat postupně ucelenou elektronickou agendu, která zabezpečí efektivní podporu při správě nárokových podkladů, rozhodování o důchodových dávkách, výplatách a správě důchodových dávek.

4.20 V roce 2022 byl v rámci projektu EDA formulován cíl „*dosáhnout dalšího zlepšení služeb poskytovaných klientům, zejména zkrácení doby řízení a zavedení samoobslužných funkcí pro klienty*“. V důsledku zamýšlených změn mělo dojít k zániku nebo potlačení

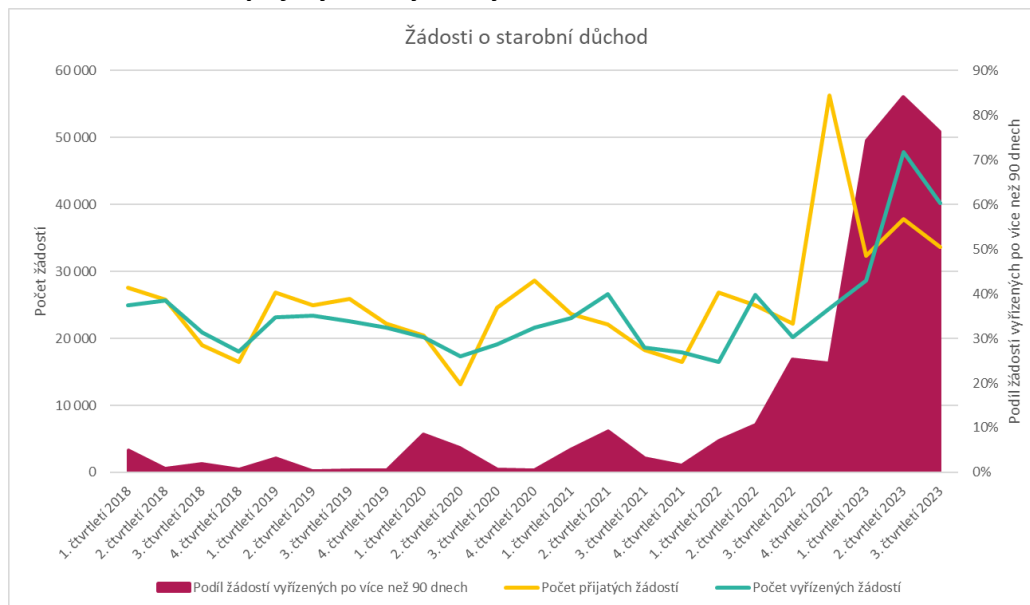
²⁵ COBOL je programovací jazyk vyvinutý v 60. letech minulého století. V rámci IIS je využíván jeho speciální dialekt.

manuálních činností, úspoře personálních kapacit a zkrácení dob řízení o cca 5 dnů, u nestandardních případů o cca 15–20 dnů.

- 4.21 Realizace první etapy programu EDA byla naplánována na čtyři roky. Celkové plánované náklady na tuto etapu byly ve výši 358 mil. Kč. Projekt EDA nebyl do ukončení kontroly zahájen. Na vytvoření jeho přípravné dokumentace vynaložila ČSSZ celkem 7,2 mil. Kč. Vzhledem k technologickému pokroku přípravná dokumentace zastarává. Do ukončení kontroly NKÚ nebylo zřejmé, zda a jak budou výstupy z přípravné fáze využity. NKÚ posoudil peněžní prostředky vynaložené ČSSZ na přípravnou dokumentaci EDA ve výši 7,2 mil. Kč jako vynaložené se sníženou účelností a efektivností.
- 4.22 V informační koncepci z ledna 2023 vyhodnotila sama ČSSZ nedostatky programové podpory v oblasti důchodových dávek velmi podobně jako v analýze z roku 2014: *„architektura současného systému neumožňuje další optimalizaci a rozšiřování digitalizace při provádění důchodových agend.“* IIS v současném stavu splňuje požadavky na zajišťování běžných úkolů ČSSZ, pokud jsou založeny na dosažené úrovni digitalizace a vybudované infrastruktury. Neumožňuje však výrazně snížit podíl manuálních činností a zrychlit výkon služeb.
- 4.23 Současný IIS vyžaduje neúměrné zatížení v oblasti přípravy, přenosu a kontroly dat. Zpracování důchodové agendy je personálně velmi náročné. V některých oblastech neumožňuje stávající systém efektivně snižovat podíl manuálních činností či zrychlit provádění agendy. ČSSZ postupně ztrácí schopnost současný systém udržovat a rozvíjet. Proprietární dialekt programovacího jazyka COBOL, ve kterém je IIS naprogramován, ovládá jen omezený a stále se snižující počet odborníků. Pro přístup k některým datovým záznamům jsou využívány procedury vytvořené ve strojovém kódu, který je závislý na verzi operačního systému a v jeho novějších verzích nemusí fungovat. Funkčnost těchto procedur, které vytvořili bývalí zaměstnanci ČSSZ, není správně dokumentována a bez pomoci programátorů je velmi obtížné a časově náročné vytvořit nový kód, který správně a se zárukou dokáže zpracovat uložené údaje o důchodech.
- 4.24 ČSSZ v období let 2018–2023 vynaložila na pořízení a provoz hardwaru sloužícího pro potřeby modulů IIS podporujících výkon důchodových agend peněžní prostředky v úhrnné výši 500,1 mil. Kč; na zajištění rozvoje modulů IIS podporujících výkon důchodových agend vynaložila ČSSZ ve stejném období peněžní prostředky v úhrnné výši 76,2 mil. Kč; na plnění ze smluv zajišťujících služby podpory provozu a správy modulů IIS podporujících výkon důchodových agend vynaložila ČSSZ ve stejném období peněžní prostředky v úhrnné výši 125,2 mil. Kč.
- 4.25 Na základě zjištění vyplývajících z kontroly hodnotí NKÚ dosaženou úroveň digitalizace v oblasti starobních a vdovských a vdoveckých důchodů jako „částečnou“. Nastavené procesy jsou přizpůsobeny informačnímu systému a jeho limitům, namísto toho, aby IIS pružně podporoval optimální nastavení procesů při zajišťování uvedených služeb. Proces zpracování důchodové agendy je značně složitý, fragmentovaný a zásadně závislý na listinných dokumentech a lidské práci, která efektivní digitalizaci bez optimalizace procesů služeb neumožňuje.

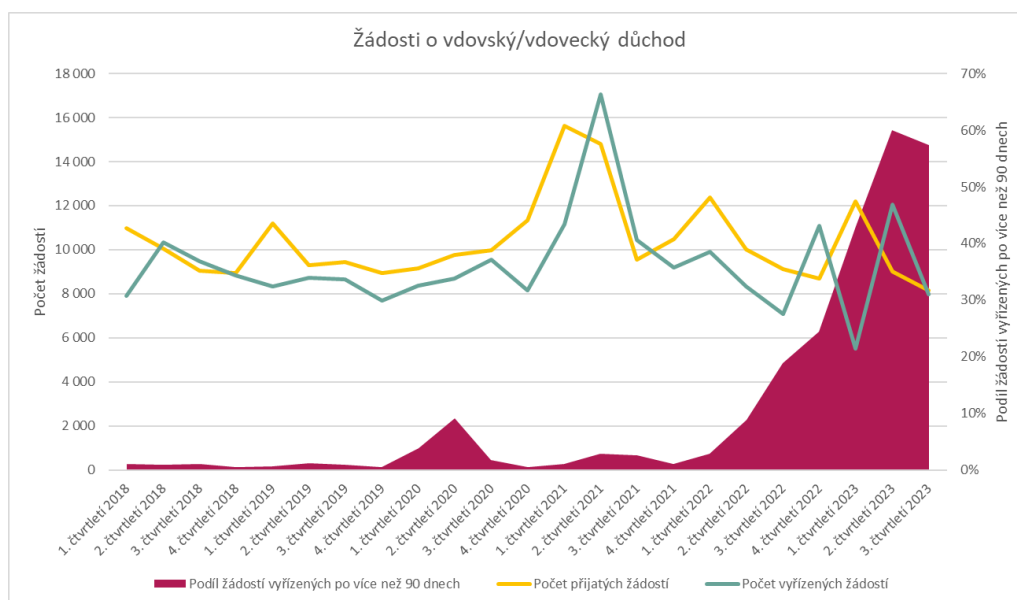
4.26 ČSSZ v 1. až 3. čtvrtletí roku 2023 překročila zákonnou lhůtu 90 dnů²⁶ pro vyřízení žádosti u 79 % žádostí o starobní důchod (viz graf č. 1). Ve stejném období překročila ČSSZ v oblasti vdovských a vdoveckých důchodů zákonnou lhůtu 90 dnů pro vyřízení žádosti u více než 55 % žádostí (viz graf č. 2).

Graf č. 1: Přehled přijatých a vyřízených žádostí o starobní důchod

Zdroj: data ČSSZ; vlastní zpracování NKÚ.

Graf č. 2: Přehled přijatých a vyřízených žádostí o vdovský a vdovecký důchod

Zdroj: data ČSSZ; vlastní zpracování NKÚ.

²⁶ Ustanovení § 85a zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Při budování IS porušovalo MPSV předpisy týkající se zadávání veřejných zakázek

Aplikaci „Jenda“ vybudovalo MPSV bez provedení zadávacího řízení

- 4.27 ZZVZ ukládá zadavatelům povinnost zadávat VZ v zadávacím řízení²⁷ a ve vztahu k dodavatelům musí zadavatel dodržovat mj. zásadu rovného zacházení a zásadu zákazu diskriminace²⁸.
- 4.28 MPSV vybudovalo v rámci projektu *Klientská zóna* novou webovou aplikaci „Jenda“, která umožňuje klientům online řešit jejich žádosti o dávky²⁹. Cílem je zjednodušit klientům komunikaci s úřady, digitalizovat až 80 % vybraných typů žádostí, snížit počet nezbytných návštěv klienta na pobočkách ÚP, umožnit elektronickou výměnu dokumentů s úřadem, efektivně online zobrazit stav podaných a rozpracovaných žádostí a aktualizovat a doplňovat související údaje a přílohy s dokumenty.
- 4.29 Aplikaci „Jenda“ (umožňující podat žádost o vybrané dávky) realizovalo MPSV v rámci provozní smlouvy na OKaplikace v celkové výši 93,5 mil. Kč. Předmětem plnění provozní smlouvy na OKaplikace je podpora provozu a rozvoj OKaplikací, nikoli tvorba nových aplikací. MPSV tak uhradilo plnění, která byla v rozporu s předmětem a účelem uvedené smlouvy.
- 4.30 MPSV nebudovalo webovou aplikaci „Jenda“ prostřednictvím zadávacího řízení, čímž porušilo povinnost stanovenou zákonem a zároveň nedodrželo zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace³⁰.
- 4.31 Tím, že MPSV uskutečnilo výdej, jehož provedením byla porušena povinnost stanovená právním předpisem, neoprávněně použilo peněžní prostředky státního rozpočtu v celkové výši 93,5 mil. Kč. NKÚ vyhodnotil použití peněžních prostředků v uvedené výši jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně³¹.

MPSV při realizaci IS ZAM ovlivnilo výběr nejhodnější nabídky v zadávacím řízení. Umožnilo podstatnou změnu práv a povinností vyplývajících ze smlouvy a nedodrželo zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace

- 4.32 MPSV uzavřelo 22. 12. 2015 smlouvu na vybudování a zajištění provozu a rozvoje IS ZAM. Při realizaci této veřejné zakázky bylo MPSV povinno postupovat v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (dále také „ZVZ“).³²
- 4.33 Již v kontrolním závěru z kontrolní akce č. 17/22 NKÚ uvedl, že MPSV při rozvoji IS ZAM překračuje stanovený počet člověkodnů, jejichž rozsah měl vliv na stanovení ekonomické výhodnosti nabídek jednotlivých uchazečů v zadávacím řízení.
- 4.34 MPSV v tomto jednání nadále pokračovalo. V období plnění Smlouvy IS ZAM, tedy od 22. 12. 2015 do 9. 12. 2021, MPSV prostřednictvím schválených změnových požadavků

²⁷ Ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

²⁸ Ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

²⁹ V době ukončení kontroly šlo o rodičovský příspěvek, příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení a jednorázový příspěvek na dítě.

³⁰ Ustanovení § 2 odst. 3 a § 6 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³¹ Ustanovení § 3 písm. e) a § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³² Ustanovení § 82 odst. 7 písm. a) a c) a ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

zadalo k realizaci služby rozvoje v rozsahu 14 183 člověkodnů, tedy více než sedminásobek předpokládaného rozsahu uvedeného v zadávací dokumentaci.

- 4.35 Výše uvedeným jednáním došlo k rozšíření plnění předmětu zakázky. MPSV tak umožnilo podstatnou změnu práv a povinností vyplývajících ze Smlouvy IS ZAM v rozporu se ZVZ³³ a zároveň ovlivnilo výběr nejvhodnější nabídky v zadávacím řízení k VZ na dodávku IS ZAM. Tímto postupem MPSV porušilo ZVZ a nedodrželo zásadu zákazu diskriminace³⁴.
- 4.36 V období od 22. 12. 2015 do 9. 12. 2021 vynaložilo MPSV na IS ZAM včetně hardwaru peněžní prostředky v celkové výši 297 mil. Kč.
- 4.37 Porušením ZVZ³² uskutečnilo MPSV výdej, jehož provedením neoprávněně použilo peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 297 mil. Kč³⁵. NKÚ vyhodnotil použití peněžních prostředků v uvedené výši jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně³⁶.

MPSV provozuje nákladné IS

- 4.38 Organizační složka státu je povinna dbát, aby plnila určené úkoly nejehospodárnějším způsobem³⁷.

Provozní náklady stávajícího systému „OKnouze/OKslužby“ jsou vyšší, než měly být provozní náklady nerealizovaného IS DAV

- 4.39 Cena za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje nového agendového systému pro zajištění výplaty nepojistných sociálních dávek (IS DAV) byla ve smlouvě, kterou MPSV uzavřelo s vítězným uchazečem dne 2. 11. 2016 na základě otevřeného zadávacího řízení, stanovena ve výši 1,96 mil. Kč měsíčně po dobu 24 měsíců od uvedení IS DAV do provozu.
- 4.40 MPSV dne 16. 11. 2017 odstoupilo od Smlouvy IS DAV. IS DAV tak nebyl k plánovanému termínu 1. 7. 2018 uveden do provozu.
- 4.41 MPSV dne 22. 10. 2021 uzavřelo v jednacím řízení bez uveřejnění (dále také „JŘBU“) smlouvu na zajištění služeb podpory provozu a rozvoje se stávajícím dodavatelem OKaplikací.
- 4.42 Za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje stávajícího systému „OKnouze/OKslužby“, zajišťujícího výplatu nepojistných sociálních dávek, tak MPSV platí každý měsíc stávajícímu dodavateli OKaplikací 21,98 mil. Kč.
- 4.43 Cena za poskytované služby dle Smlouvy IS DAV by v případě uvedení IS DAV do provozu dle plánovaného termínu od 1. 7. 2018 a plnění do 1. 7. 2020 byla nižší až o 480 mil. Kč oproti ceně provozu systému „OKnouze/OKslužby“.

³³ Ustanovení § 82 odst. 7 písm. a) a c) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁴ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁵ Ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³⁶ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³⁷ Ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

4.44 Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že MPSV nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem³⁷.

Provozní náklady stávajícího systému „OKpráce“ jsou vyšší, než měly být provozní náklady nerealizovaného IS ZAM

4.45 Cena za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje IS ZAM byla ve smlouvě uzavřené 22. 12. 2015 na základě otevřeného zadávacího řízení stanovena ve výši 1 mil. Kč měsíčně.

4.46 Nový agendový systém pro zajištění výplaty dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti (IS ZAM) nebyl k plánovanému termínu 1. 1. 2017 ani k dodatkem č. 6 posunutému termínu 1. 7. 2020 uveden do provozu. Dne 9. 12. 2021 byla provedena poslední fakturace za akceptaci milníku T4.8²³ s dodavatelem IS ZAM. Smlouva byla ze strany MPSV na základě dodatku č. 7 ukončena. Dalším plněním smlouvy by došlo k překročení limitu VZ³⁸.

4.47 MPSV dne 22. 10. 2021 uzavřelo v JŘBU smlouvu na zajištění služeb podpory provozu a rozvoje se stávajícím dodavatelem OKaplikací.

4.48 Za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje stávajícího informačního systému „OKpráce“, zajišťujícího výplatu dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti, platí MPSV měsíčně stávajícímu dodavateli 11 mil. Kč.

4.49 Cena za poskytované služby dle Smlouvy IS ZAM by v případě spuštění IS ZAM v termínu posunutém na 1. 7. 2020 a se stejným termínem ukončení byla nižší až o 170 mil. Kč. Plnění přitom byla srovnatelná.

4.50 Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že MPSV nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem³⁷.

V důsledku nedokončení IS ZAM a IS DAV vynaložilo MPSV neehospodárně až 650 mil. Kč

4.51 V důsledku nedokončení IS ZAM a IS DAV vynaložilo MPSV na provozní podporu neehospodárně až 650 mil. Kč. To činí více než 24 % provozních výdajů MPSV na OKaplikace v kontrolovaném období (viz bod 4.58).

Provoz a rozvoj IIS neprobíhá v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti

4.52 IIS je prvkem kritické informační infrastruktury. Vztahují se na něj tedy i odpovídající ustanovení zákona o kybernetické bezpečnosti³⁹.

4.53 Zákon o kybernetické bezpečnosti stanoví: „*Orgány a osoby uvedené v § 3 písm. c) až f) jsou povinny zavést a provádět bezpečnostní opatření v rozsahu nezbytném pro zajištění kybernetické bezpečnosti informačního systému kritické informační infrastruktury, komunikačního systému kritické informační infrastruktury, informačního systému základní služby a významného informačního systému a vést o nich bezpečnostní dokumentaci.*“⁴⁰

³⁸ Ustanovení § 222 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁹ Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

⁴⁰ Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

- 4.54 Při rozvoji IIS nepostupovala ČSSZ ve 14 případech z celkem 80 v souladu s ustanovením zákona o kybernetické bezpečnosti, neboť zajišťovala rozvoj systému bez písemného zadání, formální evidence a schválení změnových požadavků⁴⁰.
- 4.55 IK ČSSZ již v roce 2018 konstatovala, že moduly IIS, které zajišťují podporu důchodové agendy, dlouhodobě neodpovídají požadavkům na kritickou infrastrukturu státu, a zároveň upozornila na vysokou míru rizika provozu stávajícího systému. V roce 2023 ČSSZ uvedla, že dlouhodobě nemá k dispozici dostatečné kapacity k údržbě a rozvoji těchto modulů, že jejich údržba a rozvoj jsou zatíženy značnými riziky, jejichž pravděpodobnost výskytu v čase roste, a konstatovala, že současný stav již neodpovídá požadavkům na fungování ČSSZ jako kritické infrastruktury státu.

MPSV a ČSSZ při budování informačních systémů nerespektovaly principy informační koncepce ČR

- 4.56 *Informační koncepce České republiky* stanovuje mj. následující principy pořizování, vytváření, správy a provozování ISVS. Princip „*pouze jednou*“ znamená, že orgány veřejné správy musí zaručit, že občané a podniky poskytují stejné informace celé veřejné správě pouze jednou. Princip „*vnitřně pouze digitálně*“ stanovuje, že od přijetí podání až do vypravení a doručení rozhodnutí nebo jiného výstupu musí komunikace mezi úřady navzájem a všechny interní provozní procesy veřejné správy probíhat plně elektronicky, bezpapírově – pokud je to hospodárné a potřebné pro sdílení údajů. Princip „*konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy*“ stanoví nutnost efektivního budování IS a propojování ISVS a údajů potřebných pro výkon agend. Cíl „*proaktivní poskytování služeb*“ směřuje k minimalizaci počtu interakcí klientů s veřejnou správou. Všude, kde to je možné a vhodné, by veřejná správa měla služby poskytovat proaktivně či automaticky. Procesy by měla zahajovat veřejná správa, ať už automaticky (např. v případě vypršení platnosti dokladu), nebo aktivitou úředníka.
- 4.57 Digitalizaci služeb humanitární dávka, rodičovský příspěvek a příspěvek na bydlení vyhodnotil NKÚ jako částečnou a peněžní prostředky vynaložené MPSV na tuto digitalizaci hodnotí jako vynaložené se sníženou efektivností. Jde o 24,3 mil. Kč vynaložených na humanitární dávku, o 9,5 mil. Kč vynaložených na rodičovský příspěvek a o 13,7 mil. Kč vynaložených na příspěvek na bydlení.
- 4.58 Prostředky, které resort v letech 2018–2023 vynaložil v souvislosti s provozem OKaplikací a modulů IIS pro podporu důchodových agend, vyčíslil NKÚ na více než 3,4 mld. Kč (MPSV vydalo 2,7 mld. Kč a ČSSZ 0,7 mld. Kč), přičemž výše uvedené cíle a principy IKČR nebyly naplněny. Občané tak musí opakovaně dokládat údaje, které má stát již k dispozici (viz příklad č. 4), a úředníci musí ručně přepisovat a tisknout informace, které jsou již v informačních systémech obsaženy (viz příklady č. 1, č. 2 a č. 3). Podrobný seznam zjištěných případů je uveden v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Příklad č. 1:

Před první výplatou každého starobního i vdovského a vdoveckého důchodu musí úředník nejprve z IIS vytisknout řadu údajů, mj. rodné číslo žadatele a výši priznaného důchodu, a poté tyto údaje do systému znovu ručně opsat. Jde o důsledek nepropojení jednotlivých částí IIS.

Příklad č. 2:

Občan při online podání žádosti o příspěvek na bydlení přikládá všechny potřebné dokumenty digitálně. Úředník je následně musí z aplikace, v níž občan o příspěvek požádal, ručně zkopírovat do aplikace, v níž žádost vyřizuje.

Příklad č. 3:

Při vyřizování žádostí o rodičovský příspěvek musí zaměstnanci ÚP přejít do jiného informačního systému a v něm ručně vyhledat, zkontrolovat a případně opravit osobní údaje žadatelů o rodičovský příspěvek. Jde o důsledek nepropojení dvou informačních systémů.

Příklad č. 4:

Příjemce vdovského nebo vdoveckého důchodu na něj ztrácí při novém sňatku nárok. Informaci o sňatku obsahují IS veřejné správy a IIS ji může získat automaticky.

Potřebnou funkcionalitu však ČSSZ v IIS nevybudovala a spoléhá na zákonnou povinnost příjemce důchodu nahlásit nový sňatek do osmi dnů. O této povinnosti jsou příjemci důchodu informováni při podání žádosti o důchod a k jejímu dodržení se zavazují podpisem příslušného prohlášení.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DPH	daň z přidané hodnoty
EDA	<i>Elektronizace důchodových agend</i>
ICT	informační a komunikační technologie
IIS	<i>Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení</i>
IK	informační koncepce
IKČR	<i>Informační koncepce České republiky</i>
IS	informační systém
IS DAV	informační systém pro správu nepojistných dávek
ISVS	informační systém veřejné správy
IS ZAM	informační systém pro oblast zaměstnanosti
IT	informační technologie
JIS PSV	<i>Jednotný informační systém práce a sociálních věcí</i>
JŘBU	jednací řízení bez uveřejnění
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NSDA	projekt <i>Nový systém důchodových agend</i>
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
RPP	základní registr agend, orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů a některých práv a povinností (tzv. registr práv a povinností)
resort	resort MPSV
Smlouva IS DAV	<i>Smlouva o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí – „IS Sociální dávky“ a poskytování souvisejících služeb ze dne 2. 11. 2016</i>
Smlouva IS ZAM	<i>Smlouva o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí – „IS Zaměstnanost“ a poskytování souvisejících služeb ze dne 22. 12. 2015</i>
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ÚP	Úřad práce České republiky
VZ	veřejná zakázka
ZDD	modul IIS pro žádosti o důchodovou dávku
ZoDS	zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření
ZoPDS	zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů
ZVZ	zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách
ZZVZ	zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Příloha č. 1

Agendy a služby vybrané ke kontrole

Číslo a název agendy	Číslo a název služby	Počet úkonů	Kontrolovaná osoba	Datum plné digitalizace dle ZoPDS	Samoobslužný kanál k dispozici?	IS podporující výkon agendy	Zjištěná míra digitalizace dat**	Vyhodnocení digitalizace z hlediska efektivity***
A1029 Sociální zabezpečení	S82 Starobní důchody*	10	ČSSZ	1. 12. 2023	ANO (od 1. 12. 2023)	IIS	Částečná	Snížená efektivnost
A1029 Sociální zabezpečení	S84 Vdovské a vdovecké důchody*	8	ČSSZ	1. 12. 2023	ANO (od 1. 12. 2023)	IIS	Částečná	Snížená efektivnost
A1154 Státní sociální podpora	S460 Příspěvek na bydlení	8	MPSV a ÚP	1. 1. 2025	ANO	OKcentrum (plánován IS DAV)	Částečná	Snížená efektivnost
A1154 Státní sociální podpora	S482 Rodičovský příspěvek	8	MPSV a ÚP	1. 1. 2025	ANO	OKcentrum (plánován IS DAV)	Částečná	Snížená efektivnost
A1148 Pomoc v hmotné nouzi	S44658 Humanitární dávka	6	MPSV a ÚP	Služba je uvedena v RPP bez uvedení data dokončení digitalizace	ANO	OKnouze/OKslužby (plánován IS ZAM)	Částečná	Snížená efektivnost

Zdroj: RPP, odpovědi MPSV a ČSSZ.

* Jen ty, jejichž vyměřovací základ pochází výhradně z ČR.

** Částečná – rozumí se import digitalizovaných dat s nutností ruční obsluhy, např. data zaslaná v příloze e-mailu s možností celou přílohu uložit a následně automaticky zpracovat.

*** Viz škála hodnocení digitalizace z hlediska efektivity.

Odkaz na úplný přehled stavu digitalizace agend resortu MPSV ke dni 1. 2. 2024 (z hlediska dostupnosti digitálního kanálu pro komunikaci klienta veřejné správy s úřadem, resp. úřadu s klientem) je dostupný v datasetu zde: <https://data.nku.cz/download/vystupy-z-kontrol/ka-23-25/prehled-digitalizace-agend-resortu-MPSV-k-2024-02-01.csv>.

Hodnocení digitalizace z hlediska efektivnosti

Pro vyhodnocení digitalizace vybraného vzorku z hlediska efektivnosti stanovil NKÚ následující kritéria⁴¹:

- **Efektivní** – veškeré údaje související s danou službou veřejné správy a v ní prováděnými úkony a činnostmi jsou zpracovávány pouze digitálně. Veškeré procesy (100 %) jsou nastaveny tak, že umožňují bezpapírové (plně elektronické) zpracování. V průběhu zpracování údajů nedochází ke změně stavu digitalizace z „plná“ na „částečná“ nebo z „plná“ na „žádná“ nebo z „částečná“ na „žádná“.
- **Snížená efektivnost** – méně než 100 % všech zpracování údajů je realizováno v souvislosti s danou službou veřejné správy a v ní prováděnými úkony a procesy digitálně. Zároveň procesy jsou nastaveny tak, že umožňují bezpapírové (plně elektronické) zpracování nejméně u 50 % ze všech zpracovávaných údajů. V průběhu zpracování údajů dochází ke změně stavu digitalizace z „plná“ na „částečná“, z „plná“ na „žádná“ nebo z „částečná“ na „žádná“.
- **Neefektivní** – méně než 50 % všech zpracovávaných údajů je realizováno v souvislosti s danou službou veřejné správy a v ní prováděnými úkony a činnostmi digitálně. V průběhu zpracování údajů dochází ke změně stavu digitalizace z „plná“ na „částečná“, z „plná“ na „žádná“ nebo z „částečná“ na „žádná“.

⁴¹ Uvedená kritéria byla vytvořena NKÚ při přípravě kontrolní akce. Jednotlivé kontrolované osoby byly s uvedenými kritérii a jejich použitím seznámeny.

Podrobný seznam zjištěných případů nerespektování principů a cílů Informační koncepce České republiky v kontrolovaných agendách

Služba	Úkon nebo funkční celek podporující více úkonů	Zjištění	P2	P12	P16	Cíl 6.2	Cíl 1.9
Starobní důchod	Podání žádosti	Tisk digitalizovaných dat z IIS uložených v modulu ZDD do listinného dávkového spisu.		X			
	Vydání podkladového rozhodnutí	Nepropojení modulu PECE s IIS, modul <i>Kmenové evidence</i> (registr pojištěnců).				X	
	Výzva k doložení rozhodných skutečností	Kopírování dat z modulu ZDD do šablony v MS WORD, nezbytné pro vyhotovení výzvy k doložení rozhodných skutečností.				X	
	Doložení rozhodných skutečností	Povinnost příjemce vdovského a vdoveckého důchodu dokládat uzavření nového manželství vytváří riziko neoprávněného pobírání vdovského/vdoveckého důchodu, čímž hrozí riziko vzniku přeplatků při výplatě vdovského a vdoveckého důchodu a vede to ke snížení komfortu příjemce vdovského a vdoveckého důchodu.		X	X	X	X
	Vydání usnesení o přerušení řízení, vydání usnesení o zastavení řízení	Ruční přepisování údajů z modulu UI 3001 do šablony v MS WORD.				X	
	Vydání rozhodnutí o přiznání důchodu	Přepisování dat potřebných pro ruční výpočet důchodu, ruční přepisování výše důchodu a ruční kopírování údajů o žadateli pro ty žadatele, kteří byli účastníky důchodového spoření podle ZoDS.				X	
	Vydání rozhodnutí o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o přiznání důchodu.		X		X	
	Výplata záloh na dávku	Tisk digitalizovaných dat o výši zálohy na dávku z IIS vyplněných v modulu UI3001 do listinného dávkového spisu.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu.		X		X	
	Výplata důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění výpočtu doplatku k důchodu za období se dvěma a více legislativními změnami. Vytisknutí tiskových výstupů pro účtárnu a jejich předání v listinné podobě.		X		X	
	Výplata zálohy na dávku, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Přepisování dat z IIS z modulu UI 3001 do listinné „výpočtové vložky“ a jejich následné doslovné přepisování zpět do IIS do modulu DCP.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Ruční ukládání vyhotovených dokumentů a ruční přepisování dat potřebných pro odeslání dokumentů datovou schránkou.				X	
	Výzva k doložení rozhodných skutečností, vydání usnesení o přerušení řízení, vydání usnesení o zastavení řízení	Ruční ukládání vyhotovených dokumentů a ruční přepisování dat potřebných pro odeslání dokumentů datovou schránkou.				X	
Vdovský a vdovecký důchod	Podání žádosti	Tisk digitalizovaných dat z IIS uložených v modulu ZDD do listinného dávkového spisu. Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nutných pro vytvoření žádosti o přiznání vdovského a vdoveckého důchodu		X	X		
	Vydání podkladového rozhodnutí	Nepropojení modulu PECE s IIS, modul <i>Kmenové evidence</i> (registr pojištěnců).				X	
	Výzva k doložení rozhodných skutečností	Kopírování dat z modulu ZDD do šablony v MS WORD, nezbytné pro vyhotovení výzvy k doložení rozhodných skutečností.				X	
	Vydání rozhodnutí o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o přiznání důchodu.		X		X	

Služba	Úkon nebo funkční celek podporující více úkonů	Zjištění	P2	P12	P16	Cil 6:2	Cil 1:9
	Výplata záloh na dávku	Tisk digitalizovaných dat o výši zálohy na dávku z IIS vyplněných v modulu UI3001 do listinného dávkového spisu.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu.		X		X	
	Výplata důchodu	Vytištění tiskových výstupů pro účtárnu a jejich předání v listinné podobě.		X		X	
	Výplata zálohy na dávku, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Přepisování dat z IIS z modulu UI 3001 do listinné „výpočtové vložky“ a jejich následné doslovné přepisování zpět do IIS do modulu DCP.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Ruční ukládání vyhotovených dokumentů a ruční přepisování dat potřebných pro odeslání dokumentů datovou schránkou.				X	
Příspěvek na bydlení	Back-end služby	Požadavek na předkládání průkazů totožnosti a rodných listů k žádostem o příspěvek na bydlení a předkládání stejných dokladů ke stejnému období k příspěvku na bydlení i další dávce (přídavek na dítě).	X				X
Rodičovský příspěvek	Výzva k doložení rozhodných skutečností	„OKcentrum“ nepodporuje princip IKČR P12 „vnitřně pouze digitálně“.		X			
	Back-end služby	Dokládání průkazů totožnosti a rodných listů u dětí do 15 let, ruční doplnění údajů dle ISEO/AISEO a ruční doplnění identifikátoru datové schránky v IS „OKcentrum“.		X			X
Humanitární dávka	Výzva k doložení rozhodných skutečností	Nebyl naplněn princip IKČR P12 „vnitřně pouze digitálně“.		X			
	Back-end služby	Nebyl naplněn princip IKČR P12 „vnitřně pouze digitálně“ ve třech případech z celkem pěti kontrolovaných případů.		X			

Zdroj: zjištění z kontroly; vlastní zpracování NKÚ.

Pozn.: Principy a cíle IKČR, jichž se zjištění týkají, jsou v příslušných sloupcích vyznačeny znakem „X“.

Vybrané cíle a principy IKČR:

- **Princip P2 „pouze jednou“** (once only) stanoví, že „orgány veřejné správy musí zaručit, že občané a podniky poskytují stejné informace celé veřejné správě pouze jednou. Orgány veřejné správy využívají při výkonu působnosti tyto sdílené údaje opakovaně, přičemž musí dodržovat pravidla ochrany údajů.“
- **Princip P12 „vnitřně pouze digitálně“** stanoví, že „veškerá komunikace uvnitř úřadů i mezi úřady navzájem musí být pouze digitální. Od přijetí podání až do vypravení a doručení rozhodnutí nebo jiného výstupu musí být všechny interní provozní procesy veřejné správy plně elektronické, bezpapírové – pokud není jejich zavedení v této podobě nevhodné (3E).“

- **Princip P16** „konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy“ stanoví, že „je nutno budovat ISVS efektivně a snažit se využívat v maximální míře již vytvořené a sdílené procesně a funkčně ucelené komponenty pro řešení obdobných požadavků napříč agendami a úřady. Stejně nezbytné je zajistit propojování ISVS a jejich údajů v případech, pokud jsou potřebné pro výkon agend.“
- **Cíl 1.9** „proaktivní poskytování služeb“ stanoví, že „cílem je minimalizovat nutný počet interakcí klientů s veřejnou správou ve všech životních situacích díky proaktivnímu poskytování služeb či vyřizování povinností automaticky ‚za klienty‘ všude tam, kde je to možné a vhodné.“
- **Cíl 6.2** „vnitřní digitalizace úřadu“ stanoví: „Digitalizace vnitřních činností a dokumentů úřadu – konec referátníků a žádanek. Nedílnou součástí optimalizace procesů a služeb je jejich zjednodušování, elektronizace a automatizace, sjednocování a sdílení. Tedy elektronizace a sdílení vnitřních činností a dokumentů úřadu všude, kde to je co do počtu a složitosti činností proveditelné a rentabilní.“